

LLIURAMENT DEL XXXIII PREMI D'HONOR LLUÍS CARULLA

**Parlament del Dr. Antoni Matabosch,
President de la Fundació Joan Maragall**

Imm. i Rvdm. Sr. Cardenal Arquebisbe de Barcelona
Il·lustríssim Sr. Tinent d'Alcalde de l'Ajuntament de Barcelona
Senyora Montserrat Carulla, presidenta de la Fundació Lluís Carulla
Patronats de les Fundacions Lluís Carulla i Joan Maragall
Senyores i Senyors

En nom de la Fundació Joan Maragall i, per tant, del seu Patronat i, sobretot, dels centenars de protectors, d'amics i de col·laboradors de la Fundació molts dels quals avui ens acompanyen, i, naturalment també, en nom propi, agraeixo profundament a la Fundació Carulla, a la qual el país deu un mecenatge cultural exemplar i, especialment, als membres del Jurat que ho ha decidit, la concessió del Premi d'Honor Lluís Carulla a la nostra Fundació. Us ho agraiïm molt perquè, per a nosaltres, és un reconeixement molt valuós veure la Fundació entre la impressionant llista de guardonats que des de 1977 premia als que han «ajudat a enfortir la consciència de comunitat nacional i el sentit de pertinença a la cultura dels Països de llengua catalana». Esperem anar-nos-en fent mereixedors.

És cert que la Fundació Joan Maragall té l'objectiu de servir la nostra comunitat nacional. I creu fer-ho quan fa present el Cristianisme en el si de la nostra cultura per dues raons: primer, perquè el Cristianisme és una de les arrels de la nostra cultura i de la nostra identitat i segon perquè creiem que l'Església no només és un bé personal sinó també social perquè és l'Església «que estima i allibera, no la que condemna; la que il·lumina les consciències no la que les segresta; la que fa present l'amor de Déu entre els homes, sense difamar, ni odiar els que no són com nosaltres». Heu premiat, i us ho agraiïm, aquesta orientació i aquesta voluntat de servir a Catalunya i als seus ciutadans.

La Fundació va ser creada pel cardenal arquebisbe de Barcelona Dr. Narcís Jubany ara fa poc més de 20 anys, per tal d'establir ponts entre el cristianisme i la cultura del nostre entorn, singularment la cultura contemporània i la cultura catalana. Una creació que va ser el fruit madur d'unes favorables circumstàncies històriques, socials i eclesials, i de la

confluència de les voluntats de diverses persones que volien llegir els signes dels temps i donar-hi una resposta adequada. Una resposta que ens enriquis als cristians i que enriquis la nostra societat, allunyant-nos tant dels fonamentalismes religiosos, que voldrien que l'Església fos l'única solució adequada i completa als problemes del nostre temps, com de la seva rèplica laïcista, que tendeix a negar la significació pública de la fe cristiana en el nostre món.

Com ho hem fet i com ho fem? Doncs creant pensament, afavorint el diàleg, fent-se present —o generant-los— en els espais de diàleg i debat entre posicions culturals i religioses diverses, essent un àmbit de formació atent tant al missatge cristià com al pensament, filosòfic, teològic i estètic contemporani, fent present la Fundació —i ens agradaria pensar que fent així present també l'Església de Barcelona i Catalunya— en entitats cristianes europees com *L'Institut Catholique de la Méditerranée* de Marsella, el *Centro Sant Fidele* de Milà i el *College des Bernardins* de París amb els quals mantenim freqüents i fraternals relacions. I també hem afavorit la publicació d'aquest corrent de pensament amb 63 volums de la col·lecció «Cristianisme i cultura» i 89 de la col·lecció «Quaderns», a més de publicar, associats amb l'Abadia de Montserrat, la qual cosa és un orgull per a nosaltres, la revista «Qüestions de vida cristiana».

Vint anys després la Fundació vol continuar essent un espai de creació de pensament, un espai de debat i de diàleg, de formació, de xarxa, de difusió, de publicacions. Ara ja no ens cal dir el què volem ésser, el què volem fer. Aquests vint anys ens donen una identitat i una credibilitat —perquè no dir-ho?— guanyada dia a dia, com expressió d'Església. De la nostra Església Catòlica catalana.

D'una Església Catòlica catalana arrelada sòlidament en dos pilars que han forjat la seva identitat: la doctrina del Concili Vaticà II i la vinculació a la nostra realitat nacional catalana. Ens sabem i ens sentim fills d'un catolicisme conciliar amb el mateix esperit de diàleg, de recerca, d'acollida, de tendresa, d'exigència. És a dir, de radicalitat.

Un catolicisme conciliar, però, que ens cal menys acomplexat. Probablement, més confessant. Més capaç d'explicitar la Bona Nova de l'Evangeli i la seva petjada en la nostra cultura. Més capaç d'oferir-se en proposta de sentit i de vida en un món —tal vegada— mancat d'un Horitzó de sentit.

Per completar el nostre ideari, el que vosaltres generosament heu premiat permeteu-me fer una llarga cita d'autoritat. Ho faig perquè és del

papa Joan Pau II i diu el que jo els volia dir com a síntesi del que pensem sobre la nostra nació, però ho fa amb una autoritat que no tinc.

”La nació, diu, és la gran comunitat dels homes que resten units per lligams diversos, però sobretot i precisament per la cultura. La nació és “per” i “per a” la cultura (...) És aquella comunitat que posseeix una història que supera la història de l’individu i la família [...] Hi ha una “sobirania fonamental” de la societat que es manifesta en la cultura de la nació [...] ¿No hi ha, es pregunta, en el mapa d’Europa i del món, nacions que posseeixen una meravellosa “sobirania històrica”, nascuda de la seva cultura i que, amb tot, al mateix temps estan privades de la seva total sobirania?”

I afegeix: *“La llengua constitueix un lloc de sedimentació o de conservació, com si estigués en un dipòsit secular, el ric i variat patrimoni cultural de la nació...En cert sentit és la manifestació del seu esperit, porta el segell del seu geni, dels seus sentiments, de les seves lluites, de les seves aspiracions.”*

Això va ser dit en el fòrum de les Nacions Unides i de la UNESCO conscient, és clar, d’adreçar-se a totes les nacions i de formular, justament allí, el pensament de l’Església que el sorolls, a vegades, d’altres veus no ens haurien de fer oblidar.

I Joan Pau II, encara, afegeix: *“La Declaració Universal dels Drets de l’Home, adoptada el 1948, ha tractat de manera eloqüent els drets de les persones, però no existeix encara un acord internacional anàleg que tracti els drets de les nacions en el seu conjunt”* I el papa no oblida dir, quan subratlla positivament el fet que els homes ens sentim membres de la gran família humana, que, diu, *“A causa del caràcter històric concret d’aquesta naturalesa humana, estan necessàriament relligats de manera més forta a grups humans particulars, primer a la família, després als diversos grups de pertinença, fins arribar al conjunt del grup ètnic i cultural que se sol designar, no en va, amb el terme de “nació” [...] Sobre aquest fonament antropològic reposen els “drets de les nacions”, que no són altra cosa que els “drets humans” considerats al nivell específic de la vida comunitària.”*

I, per si no quedava prou clar afirma que les nacions, encara que no siguin Estat, tenen els següents drets:

- El dret a ser: *El dret a l’existència és certament el pressupòsit dels altres drets d’una nació: ningú, per tant –ni un estat, ni una altra nació, ni una organització internacional- no te mai dret a creure que una determinada nació no sigui digna d’existir.”*

- Dret a la pròpia llengua i cultura: *“El dret a l’existència implica també urgentment, per a tota nació, el dret a la pròpia llengua i cultura, mitjançant les quals un poble expressa i promou la que jo en diria la seva original sobirania espiritual [...] i permet a una nació sobreviure a la pèrdua de la pròpia independència política i econòmica.”*
- I, encara, afirma *“El dret a modelar la pròpia vida segons les pròpies tradicions.*

Fins aquí el pensament, ni més ni menys, que de Joan Pau II davant la UNESCO i la ONU.

I per continuar amb les cites d’autoritat permeteu-me adduir aquí, avui, el que van signar els bisbes de Catalunya en aquell magnífic document titulat “Arrels cristianes de Catalunya” en què hi diuen:

“Com a bisbes de l’Església a Catalunya, encarnada en aquest poble, donem fe de la realitat nacional de Catalunya, afaiçonada al llarg de mil anys d’història i també reclamem per a ella l’aplicació de la doctrina del magisteri eclesial: els drets i els valors culturals de les minories ètniques dins d’un estat, dels pobles i de les nacions o nacionalitats han de ser respectats i, fins i tot, promoguts pels estats, els quals de cap manera no poden, segons dret i justícia, perseguir-los, destruir-los o assimilar-los a una altra cultura majoritària.” Afirmen que *“en el moment polític actual (fa vint anys, i ara, evidentment) (...) és el nostre desig que, en la legislació que s’està gestant, i que fa referència a Catalunya, quedin reconeguts plenament els drets del nostre poble a la seva identitat nacional, manifestada en la seva realitat cultural i històrica.”*

Aquesta doctrina a Catalunya respon a una tradició admirable que volem preservar perquè la presència cristiana a la nostra terra remunta fins als primers segles. Els “acta” del bisbe Fructuós l’any 259 en són la primera dada documentada. I, justament en forjar-se la nacionalitat catalana, les figures i institucions religioses van estar sempre presents i hi van fer unes aportacions cabdals. La figura de l’Abat Oliba, bisbe de Vic, abat de Ripoll i de Cuixà i fundador de Montserrat, encarna l’esperit de tota una època. Mentre la societat catalana comença a estructurar-se, rep dels monestirs i de les catedrals l’impuls de l’esperit cristià, que es manifesta en institucions tan noves i decisives com la de “pau i treva”. I, certament són unes Homilies —les d’Organyà— un dels primers documents en català. I més tard vindran Lull, Pere Nolasc i Raimon de Penyafort.

Després de la desfeta de 1714 nombrosos eclesiàstics sofreixen persecucions per haver restat fidels al país i a la seva llengua. Són anys de treballs, com el catecisme de Baldiri Reixac (rector de Sant Martí d'Ollers) o la primera gramàtica catalana del prevere Josep Pau Ballot. Més tard tenim a Sant Antoni Maria Claret, amb els seus fulls i opúscles amb centenars de milers d'exemplars. A partir de la Renaixença tenim les grans figures de Jacint Verdaguer, geni de la llengua, a Morgades, restaurador de Ripoll i defensor del catecisme en català, a Torras i Bages, que aporta a la Renaixença una reflexió cristiana sobre els pensadors més decisius per Catalunya. Podem esmentar també clergues i laics que foren molt actius en el procés de recuperació de la nostra cultura: Llimona i Gaudí, en el camp de l'art; Maragall, Ruyra, Lopez Picó i Carles Riba, en la literatura; Cardó, Manyà, d'Esplugues, Clascar i Ubach, en el pensament i la teologia; a Vidal i Barraquer, Carreras, Albert Bonet i la Federació de Joves Cristians; Batlle i l'escoltisme; Bofill i Matas i Carrasco i Formiguera, en la política.

Entre les aportacions cristianes a la nostra cultura vull remarcar especialment a Joan Maragall, el nom del qual portem amb orgull. Ha estat un dels pilars de la cultura contemporània a Catalunya, un dels que portà amb més exigència el doble compromís com a home de fe i com a home de lletres. Pensador cristià i laic, va ser amic de Torras i Bages i alhora lector de Nietzsche; arrelat al país i universal; es preocupa per "La ciutat cremada" o per "L'Església del perdó", i escriu el Cant Espiritual". En ell tenim la nostra Fundació un bon exemple a seguir.

No amago que hi ha sectors de l'església catòlica i, amb menys força, també catalana menys entusiastes amb aquesta visió oberta, inequívocament cristiana però compromesa, que està sempre disposada a dialogar des de la seva pròpia identitat, que pretén una inculturació, una encarnació, del cristianisme a la nostra cultura.

Premiar-nos, com ho feu avui, vol dir enfortir la perspectiva oberta, conciliar i nacional del catolicisme a casa nostra. Perquè a Catalunya, l'Església serà catalana o no serà.

Moltes gràcies per la seva atenció!!

Barcelona, 12 de novembre de 2009